

מדושני עונג

ביאורים והערות בענייני מלאכות
שבת

מאת

משה רויטמאן

תוכן העניינים

דברי פתיחה	א
סימן א. בעניין בישול בשבת: מלאכה חשובה או הכשר אוכל	ד
סימן ב. מלאכת חורש: לצורך הזריעה או הכנת הקרקע	טו
סימן ג. גדר מחובר במלאכות הזורע והקוצר	כב
סימן ד. השתמשות בבעלי חיים ובאילן בשבת	לא
סימן ה. שיטת רש"י במלאכת הדישה	מא
סימן ו. שיטת הגר"א בגזירה שמא יסחוט	נ
סימן ז. נולד: היתר לתוך כוס או קדרה	נז
סימן ח. שיטת הגר"א בעניין נולד בשבת	סד
סימן ט. מלאכת הבורר: תיקון אוכל או כוונה לאוצר	ע
סימן י. תהליך של מלאכת הלישה	פא
סימן יא. בעניין שרייתו זהו כבוסו	צב
סימן יב. בעניין מלאכת צובע: חידוש גוון בחפץ	קד
סימן יג. חילוק בין מלאכות הטווה והקושר	קט
סימן יד. בעניין קשר של קיימא	קיב
סימן טו. החילוק בין קושר ותופר	קכ
סימן טז. יחס בין התופר והקורע	קכה
סימן יז. גדר מחוסר צידה לפי הרמב"ם	קלג
סימן יח. בעניין מלאכת צידה	קלח
סימן יט. נטילת נשמה בשבת ובהלכות רוצח	קמה
סימן כ. מלאכת מחשבת אליבא לדעת הט"ז	קנ
סימן כא. מלאכה הצריכה לגופה, מתקן, ודבר שמתכוון במלאכת מחשבת	קנג
סימן כב. בעניין מלאכת משרטט	קסו
סימן כג. בעניין כבוש ועיבוד האוכלין	קסט
סימן כד. בעניין הכותב והמוחק	קעה
סימן כה. בעניין בנין בקרקע, אוהל, וכלים	קפה
סימן כו. בעניין גרמא בשבת	קצז
סימן כז. בעניין טבילת כלים בשבת	רט
סימן כח. בעניין גזירה שמא יתקן כלי שיר	ריד

סימן כט. ביאור סוגיא של פתיחת הקופסאות וכדומה רכ
סימן ל. בעניין אוהל ומחיצה שאינם לצל..... רלו
סימן לא. בעניין ודבר דבר רמא
סימן לב. בעניין קריאת שטרי הדיוטות בשבת רמו
סימן לג. בעניין רפואה בלי תרופות בשבת רנ
סימן לד. בעניין אתי רבים ומבטלי מחיצה לפי התוספות והרא"ש..... רנו

דברי פתיחה

ברוב תודה והודאה להקב"ה, יוצא לאור חיבור שלפניך, קובץ של ביאורים והערות בנושאים שונים ממלאכות שבת. זכות היא להוציאו לאור מאמרים בענייני השבת היוצאים מתוך שנה שהיא כולה שבת ומנוחה.

תודה עמוקה אני חב להורי היקרים הי"ו, אשר תמכו בי לכל אורך החיים, ובפרט בשנה ההיא, והיו לי לשותפים ממש במלאכה זו. הם משמשים לי לדוגמה חיה לא רק בלימוד התורה וקיומה, אלא אף בדרך חיים על פי ההלכה, עם מדות טובות ובהתאם למסורתנו העשירה. כן ברצוני להודות לבי נשא היקרים הי"ו על אהבתם ותמיכתם במשך כל השנים שעברו, ובפרט בשנה ההיא אשר בלעדיהם לא היה דבר כזה מתהווה כלל.

וכן רוצה להודות ולהכיר טובה לרבותיי שליט"א, אשר מהם זכיתי ללמוד, להבין, ולהשכיל, ובפרט לחיות את תורתנו הקדושה. כל מה שנכתב ונערך בחיבור זה, שורשו ויוסדו הוא הופעה של היסודות שספגתי מתורת רבותי וגישתם בלימוד הש"ס ועומק ההלכה.

אחרון אחרון חביבה, רעייתי שתחיה, אשר עוד מראשית נישואינו עודדה ותמכה בלימודי, ובייחוד במהלך שנה זו. בה ראתה בי את הכוחות והפוטנציאל, וחינכה אותי להכיר את היופי של החיים, לזהות את ההזדמנויות שבהם ולהחדיר את המסר שלה, אף מניסיונותיה. היא עקרת הבית אשר במסירות מחנכת את ילדינו ודואגת לכל צרכי הבית על אף ריבוי הטרדות ודוחק הזמן. מודה אני לה על כל אשר עשתה ועושה. תורתי – תורתה.

חיבור זה נכתב כאזכרה ולעילוי נשמת סבי היקר, יוסף אשר בן ר' יחזקאל וויסמאן ז"ל. מתוך הרהרי על דמות דיוקנו של סבי, נולד בי השם לחיבור זה: "מדושני עונג", מלשון ברכת מעין שבע למעריב בשבת. ואמנם ישאל הקורא, מה הקשר בין ביטוי זה לבין זכרון סבי, ומה טיב הקשרו לנושא איסור מלאכה בשבת? הרי העונג והשמחה של שבת, בדרך כלל מקושרים למאכלים טובים, לבוש נאה ומנוחה מהעבודה. אך ברי לי שיש קשר פנימי ומהותי בין עונג שבת למלאכת שבת.

מהו אותו עונג שבת המדובר בו? על מנת להבין זאת, ראוי לעיין במקורו של עונג שבת. במבט פשוט ועל פי ההלכה, עונג שבת עניינו הוא הנאה גשמית, כמאכל טוב, לבוש נאה, אכילה ושתייה. אך הר"י בן יקר, בפירושו על הסידור על המילים "לעם מדושני עונג", מבאר ש"עונג" יונק משני פסוקים בספר ישעיה. א', ישעיה נח, יג: "אם תשיב משבת

רגלך... וקראת לשבת עונג". וב', ישעיה נה, ב: "שמעו שמוע ואכלו טוב, ותתענג בדשן נפשכם".

בשני מקומות אלו, ובעיקר בפסוק השני, נראה שהעונג מדבר על עונג הנפש. רד"ק שם מפרש ש"עונג הנפש" הוא עניינו של עונג לעולם הבא, והישראל קונה עונג זה על ידי תורה וחכמה – אשר מחיים את הנפש ומענגין אותה. ולפי דבריו, עונג השבת, בעיקרו הוא עונג הרוחני והעיסוק השכלי. האומנם ישנה מצוה ליהנות בשבת ע"י הנאות הגשמיות, אך תכליתה היא לאפשר לאדם ולפתוח לו מקום "וסביבה" לחשוב על הקב"ה ולקשר עצמו עמו, כדבריו שם: "ויזכור מעשה בראשית, ושהאל חדשו מאין, ושבת ביום השביעי (בראשית ב' ב'), ומתוך כך ישבח לאל ויפארוהו בפיו ובלבבו, ותתענג נפשו בו."

אך אין העונג הזה חוויה חושית בלבד – לא רק גשמית ולא רק רוחנית. עונג השבת, בעיקרו הוא ע"י שבת עצמה. במדרגה אחת, ישנו חיוב של שמחה בשבת. הרוקח מבאר שהטעם אשר אנו מזכירים שמחת שבת בתפילותינו (כגון, ישמחו במלכותך, ישמח משה וכו') הוא משום ששבת היא זמן שמחה, כפי שמובא במדרש על הפסוק "וביום שמחתכם – אלו השבתות". אך בעומק יותר, חוויית העונג של שבת נובעת משמירת עצמם קדושת השבת, ע"י שמירת איסורי מלאכות שבת.

הגר"א (בביאורו לישעיהו א, יב–יד) מבאר שעונג שבת הגשמי, איננו לשם עצמו, אלא הוא בא לבטא את ערכה של שבת וליצור יחס של כבוד והערכה כלפיה. ומשום כך, הנביא דורש את מצוות עונג כלפי השבת (ולא האדם), וזהו וקראתה לשבת עונג. וכן אנו אומרים בתפילה "מענגיה" – כלומר את השבת עצמה. והאופן המרכזי בו אנו מבטאים יחס זה – הוא דרך שמירת קדושת השבת על ידי שמירת המלאכות. וכך מבואר באותו מדרש הידוע על שיחתו של ר' יהושע בן חנניא עם הקיסר, כששאלו מדוע טעמי המאכלים בשבת טעימים כל כך – ולא הצליח המלך העשיר לשחזר את אותו טעם – השיב לו ר' יהושע שטעם זה הוא "טעם שבת", ורק מי ששומר שבת ומקדש אותה, זוכה לחוש בטעם הזה. העונג האמיתי של שבת – "להתענג על ה'", צומח מתוך קדושתה, וקדושת השבת נבנית בשמירת המלאכה. [אגב, לכן גם בתפילות השבת, השמחה והעונג מוזכרים תמיד בצמידות עם שמירת שבת (ועיין בפירוש הרב הירש לסידור בתפילות מוסף)].

אך כיצד אכן מקנות מלאכות שבת את עונג השבת? שורש התשובה נעוץ בהשוואת מלאכות שבת למלאכות המשכן. הרמב"ן (ויקרא יט: ל) מבאר שהתורה השוותה שמירת שבת לבנין המשכן, כי האמת היא – ששבת היא מקדש הזמן, כשם שהמשכן הוא מקדש המקום. שבת היא זמן התקרבות להשם, כשם שבמקדש אנו שואפים

להשראת שכינה. וכשם שישנן ל"ט מלאכות לבנין המקדש במרחב, כך ל"ט מלאכות שבת בונות את המקדש שבזמן. אולם בשבת, במקום עשיית מלאכות הללו לבנין המקדש, בשבת אנו נמנעים ונותנים לביטול יצירתיותנו בפני השבת, כיון שאנו מודעים שהוא יתברך הוא הבורא, ובלמודינו להימנע, אנו בונים את ההקשר ואת "בנין" זמן-השבת. ייתכן שזה הסיבה שאנו מסיימים את השבת בנוסח "ויהי נועם ה'", אותה תפילה שאמר משה רבינו כאשר סיים לבנות את המשכן.

וכאשר אני חושב על חיי סבי ז"ל, עולה לנגדי דמות האדם החי מעונג בה'. הייתה בו תחושת נוכחות השם תמידית, והיא ניכרה בכל אורחות חייו – מתפילתו, ובפרט ממסירותו לחוויה הפנימית שבתפילה, ממדותיו הטובות, מחכמתו בדרך החיים, מנעימותו עם הבריות, מגאוותו על משפחתו המיוחסת ומקשריו עם גדולי ישראל, ומשמחת החיים שלו בדרך כלל – ניכר היה בו את הקשר עם הברוא עולם, עונג ממש. אך לא עונג חיצוני או מזדמן – אלא עונג מהותי, פנימי, עצמי. וזהו לשון "מדושני עונג". ע"ש בפירוש המלבי"ם (ישעיהו ל: כג), שמבאר הנביא נוקט בלשון "דשן" ולא "שמן", כי הדשן מורה על העושר המוטמע באדם, כחלק מזהותו, בשונה משמן שהוא שכבה חיצונית. כך היה סבי – עונגו היה בבחינת "דשן", לא עונג חולף, אלא תענוג פנימי ועמוק עם רבונו.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים, ויהא לימוד התורה עלייה לנשמתו.

יום ירושלים תשפ"ה

משה רויטמאן

סימן א

בעניין בישול בשבת : מלאכה חשובה או הכשר אוכל

א. דברי היראים : בישול לאחר אפייה

(א) איתא בספר יראים (סימן רעד), וז"ל, ...אבל יש בישול אחר צלי ויש צלי אחר בישול דתניא בפסחים פ' כל שעה...תניא יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נימוח דברי ר"מ, ר' יוסי אומר יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פ שלא נימוח, פ"י גבי מצה לחם כתיב ואינו נקרא לחם אלא אפוי ולא מבושל, וכשבשלו אחר אפייתו נקרא מבושל דיש בישול אחר אפייה הוא הדין נמי צלאו ואחר כן בשלו דיש בישול אחר צלי, ור"מ ור' יוסי אמרי' בעירובין [מ"ו ב'] הלכה כר' יוסי...ואמרין נמי ביבמות פ' החולץ [מ' א'] דאע"ג דחלטיה כיון דהדר אפייה בתנור לחם איקרי ואדם יוצא י"ח בפסח ואחרי דסוגיא דתלמוד כר"י כוותיה עבדינן, עכ"ל.

(ב) איכא למידק, דהא בסוגיא דברכות (לח:), מסקינן דאפשר למימר דפלוגתא דרבי יוסי ורבי מאיר לא הוי אלא לעניין טעמא דמצה, אבל לכולי עלמא לית להו דינא דבישול. ומהאי טעמא, לעניין הלכות ברכות אין ברכת שהכל בבישול ירקות. וצ"ע בדעת היראים. ולפום ריהטא, נראה לומר כמ"ש תוספות פסחים (מא. ד"ה עולא) באמת יש מח' בגמרא ברכות שם, דלפי עולא באמת בישול מהני לשנות את הברכה וממילא ה"ה בישול מבטל שם אפייה במצה, אבל הגמרא שם סברה שהוא דין בטעם מצה. וכיון דמצינו בפסחים (מא.) קשר בין איסור בישול הקרבן פסח לשיטת רבי יוסי הנ"ל, נראה זהו אליבא לדעת עולא, שלא כמו מסקנת

הגמרא בברכות, וצ"ל יש מחלוקת הסוגיות. וכמו כן, לכאורה, היראים מסיק להלכה כדאיתא במסכת פסחים, ולא כדאיתא במסכת ברכות.

(ג) אבל ע"ש באגלי טל (ביאורים מלאכת האופה ס"ק טו אות ב) שתירץ ליראים באופן אחר. בתירוץ א' מסביר באמת הגמרא בברכות סברה אפילו למסקנא דין "טעם מצה" תלוי בדין אפייה. וכתב ע"פ התוספות הרא"ש שם" מש"כ בגמרא דבעינן טעם מצה, כוונתה משום שע"י הבישול הנהפך המצת לחם עוני להיות "מצה עשירה". ומעיקרא ס"ד הגמרא דבישול מפיך לה מתורת לחם לגמרי, וממילא גם הברכה משתנה כמו בישול מפיך ל"י מתורת ירק לעניין ברכת בורא פרי האדמה. אבל למסקנא, סברה הגמרא שא"צ לומר בישול מבטל את האוכל משם האוכל כמו פת מתורת לחם אלא רק בישול מבטל מצה מתורת אפייה בלבד, וממילא היא מצה עשירה, אבל לא מפיך ליה מתורת לחם לעניין הברכה,² וכמו כן אין בישול מפיך את הירק מתורת ירק. ויצא שא"צ לומר כמ"ש התוספות שהגמרא פסחים סברה כמ"ש בהו"א של הגמרא ברכות אלא להפוך, הגמרא פסחים סברה כמו מסקנת הסוגיא שיש בישול אחר אפייה וה"ה בישול מבטל את הצלי לעניין קרבן פסח.

(ד) ומייתי האגלי טל עוד תירוץ (אות ג) בשם ה"ט"ז (סימן שיח ס"ק ו) המחלק בין שבת וקרבן פסח וברכות, דבשבת כיון "דנשתנה טעמו חייב כמו מצטמק ויפה לו". וממילא אע"פ במסקנא אין בישול מבטל שם אפייה לעניין ברכות או קרבן פסח משום שאין בו שינוי מהותי באוכל,

² וקצת פלא שיש מציאות שיש שם לחם אבל אינו נחשב כמו אפייה.

^א אבל בתוספות הרא"ש אינו מוכרח שהפסד שם אפייה ג"כ אלא יש עוד הגדרה של בישול הגורם להיות כמו מצה עשירה, וצ"ע.

(הלכות הוצאת שבת סימן תפב) משמע שלא חולק לדינא, וז"ל שם, ומותר להניח צלי או בשר מבושל סמוך לאש כדי לחמם אעפ"י שמחממו כל כך שהיד סולדת בו. ויש ר"ל דגם בזה אסור רא"ם, ואין נראה ע"כ הגה"ה סמ"ק, עכ"ל. ובאמת לפי הראב"ה, מאי שנא בישול אחר אפייה לכאורה, כמ"ש האגור אין חילוק.

ז) וע"ש באגלי טל (מלאכת האופה סעיף ט) דפסק, וז"ל, יראה לי דעיסה מבושלת או מטוגנת שאפאה חייב לכל הדיעות וראוי להחמיר אפילו בבישול וצלי כסברא הראשונה, ועכ"ל. ומסביר בהערות (שם אות טו), מצינו אפייה חשובה בכל מקום כמ"ש בפסחים (לז:). שם רבי יוחנן סבר אפילו אם הפת אפוי באלפס אם נתן אותה אח"כ בתנור, חייב בחלה משום שנקרא אז לחם. אבל לפי רבי יהודה אם יש לחם האפוי באלפס ואח"כ בתנור פטור משום דכתיב ואפו עשר נשעים לחמיכם בתנור אחד שצריך להיות הפת נאפה בתנור דווקא. ומדייק הא"ט משמע לפי רבי יהודה, בלי מקרא זה היה סבר שחייב בחלה. ואע"פ שאין אפייה אחר אפייה, כיון שאפייה בתנור חשוב מאפיית האלפס, משהו את האוכל האפוי כלחם ממש.^י ויצא כל זמן שהועיל שינוי בפת להיות יותר חשוב, חייב בחלה, וה"ה לענין חיוב אפייה בשבת.

ח) ברם, לדעת הט"ז מסתברא דכל היכא דליכא בבישול שינוי במציאות הטעם, איכא מקום להקל (ולכא לחלוקי בין בישול ואפייה). ומאי דאיתא בגמרא יבמות (דף מ.), צריך לומר דאף על גב דאיכא "שם לחם" על ידי אפיית המבושל, לית ביה שם "אפייה" לענין שבת ממה דכבר מבושל. שוב מצאתי שכן כתב חילוק זה בספר הלכות שבת בשבת (חלק א עמוד תקיח), וגם ע"ש בחזון איש (אורח חיים סימן לז אות יד) שכתב דבעינן "טעם צלי" כדי להיות חשיב כמו

אבל גבי הלכות שבת הכל תלוי כפי השינוי בטעם, וכיון שכן חייב בבישול בשבת. ותמה הא"ט שם, הלא אי אפשר להשוות דין זה למצטמק ויפה לו, וז"ל, דבמצטמק ויפה לו אין חיוב אלא בנצטן ובלח דוקא, ואילו בישול אחר צלי או צלי אחר בישול ביבש הוא ואפי' לא נצטן נמי, עכ"ל. ולכאורה, כוונת הט"ז היא דכמו דאשכחן מצטמק ויפה לו אע"ג דכבר נתבשל כראוי לאכילה חייב כיון, ע"י הבישול, יש שבח באוכל, ה"ה כאן דעל ידי הבישול משבח את האוכל שכבר נאפה. ודוק. ולפי הט"ז, צ"ל דהא דכתבו בתוספות פסחים (שם ד"ה אמר) דמקור דבישול מבטל את האפייה הוי מסברא, צ"ל הך סברא נתגלתה על פי המקרא.

ה) ויצא בין הט"ז והא"ט מח' יסודית בגדר מלאכת הבישול דאסרה תורה. לפום סברת האגלי טל, מסתברא דגדר בישול הוי כהפקעה חשובה "בתואר" האוכל, והיינו כדאשכחן דבישול מהני לאפוקי תואר לחם האפוי ולשוויה כתואר "לחם המבושל" (אע"ג דעדיין יש שם לחם). אבל לפי הט"ז, גדר בישול הוי כל היכא "דמצטמק ויפה לו", כמליצת הט"ז, ואין "מצטמק ויפה לו" תלוי בתהליך הבישול כשלעצמו (כגון משיעור מאכל בן דרוסאי למבושל כל צרכו), אלא נמי בשינוי טעם המאכל על ידי האש.

ב. שיטת הראב"ה: אפייה אחר בישול

ו) ונראה דב' הבנות הללו גם נמצאת בשיטת הראב"ה, החולק על היראים, בציור של אפייה אחר בישול. הראב"ה לא פליגי על היראים אלא בציור שיש בישול בא אחר צלי או אפייה, אבל אם בישול בא קודם הצלי או הבישול יש חיוב בישול כדאיתא ביבמות (דף מ.). ועי' באגלי טל (בהערות שם) שכי"כ. אולם, בספר האגור

לצלי קדר כדן בישול לענין זה, ודוקא צלי על גחלים או על שפוד יש בצלי זו אמר בישול טו סימן שי"ח סיי"ח אס לא נתבשל כ"צ אין מוציא בכך מהם."

י ע"ש בהלכות בישול בשבת עמוד 39 בלשון אחר. י ולכאורה זהו לשיטתו לא"ט הנ"ל שיש חילוק בין דבר האפוי ולחם ממש. ה וז"ל "וע"כ צ"ל דכל שלא יבוא לטעם צלי ממש אלא שיתבש קצת אין בזה בישול אחר בישול, ואפשר

ג. בישול בדברים שאינם נאכלים

(יא) איתא בגמרא שבת (עד:), וז"ל, אָמַר רב אָתָּא בַּר רב עֲנִיָּא הָאֵי מָאן דְּשָׂדָא סִיפְתָּא לְאַתּוּנָא חֵיב מְשֻׁם מְבַשֵּׁל פְּשִׁטָּא מְהוּ דְּתִימָא לְשִׁרְוֵי מְנָא קָא מִיפְּנִין קָא מְשַׁמְעֵ לָן דְּמִיפְּרָא רְפִי וְהָדָר קָמִיט אָמַר רַבָּה בַּר רב הוּנָא הָאֵי מָאן דְּאַרְתָּח כּוּפְרָא חֵיב מְשֻׁם מְבַשֵּׁל פְּשִׁטָּא מְהוּ דְּתִימָא פִּינּוֹן דְּהָדָר וַאִיקוּשָׁא אִימָא לָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן, עכ"ל. ולפי מסקנת הגמרא משמע האיסור בישול באינם נאכלים הוא שמרפה את החפץ, וכן הדין במי שרותח את הכופר. וכן כתב רש"י שם שהציור הוא "דמרפי רפי ע"י חום האור והמים שבתוכו יוצאין ולאחר שיצאו מימיו קמיט מתקשה וכי רפי ברישא הוי בישולו." וע"ע בתוספות (שם ד"ה מהו). ומוסיף הרמב"ן (שם ד"ה מהו) אע"פ לכאורה כוונתו בציור הא' לשרורי (ולחזק את המנא), "כיון דאי אפשר אא"כ רפו מעיקרא גבי שבת חייב, דמודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, כך מתרצים בתוס'."

(יב) ברם, העיר באגלי טל ביאורים (מלאכת האופה אות ט ס"ק ו), דמסתברא דהרמב"ם נמי מחלק בין היכא דחזר החפצא לכמות שהוא מתחילה ובין היכא דלא חזר, וז"ל, ועל כרחך המתיד את המתכות שחוזר ומתקשה וכן כל תרי בבא קמאי הוויין תולדות. אבל בבא ג' דהוא דין שדא סיכתא לאתונא דמפרש הרמב"ם דהוא המקשה גוף רך דהוי נמי מבשל הא אינו חוזר לקדמותו ע"כ לא כתב דהוא תולדה וכתב סתם חייב משום מבשל כמ"ש בגמרא ואפשר דהוי אב, עכ"ל. ויצא לפי האגלי

צליה בשבת משום מלאכת מחשבת. ולפי זה, אפשר דבאמת הלכתא כדאיתא ביבמות דף (מ.), אלא דאיכא כמה ציורי במציאות דלית בהו אפייה ממש כי האי גוונא דאפייה דחייבה עלה תורה'.

(ט) ואפ"ל יש נ"מ בין ה"ט"ז והא"ט בעניין צלי אחר בישול אחר צלי. ע"ש בביאור הלכה (סימן שיח ד"ה יש) דדן על פי הפרי מגדים שאין דין צלי אחר בישול משום דלא נתבטל שם בישול קמא. וכתב הביאור הלכה לכאורה יש להקל שעדיין שם צלי עדיין קיים. אבל הביאור הלכה חולק ש"אין דין הפרי מגדים מוכרח, דנהי דמוכח התם דלא נתבטל שם הראשון הרי שם השני בודאי קיים ושפיר יש לומר דמיקרי עתה בישול אחר צלי. אך זה נראה לעניות דעתי בבישול ואחר כך צלאו בערב שבת דמותר להניחו בתנור בשבת דפעולה אחרונה נקבע בו יותר ומיקרי צלי אחר צלי." והעיר בספר הלכות בישול בשבת (עמוד לט) דלפי האגלי טל דהבישול הוא כפי ההלכה (או כפי החשיבות), ממילא אי איכא בישול ובתר הכי צלי ובתר הכי בישול בשבת, יש להתיר דלית ביה מעשה דחשיבות. ברם, לפי ה"ט"ז דהוי כפי שינוי הטעמים, לכאורה איכא לאסורי בכל דוכתא כדכתב בביאור הלכה. ולכאורה האי לשיטתיה דכתב בשאר דוכתי בביאור הלכה דמעשה בישול הוי לפי שבח הדבר כדכתב ה"ט"ז. ולפי האגלי טל, מצינו בכמה מקומות בהלכות בישול בשבת דסבירא ליה דבישול בשבת הוי כפי המלאכה החשובה, ולא דווקא כפי הגורם דבישול בטעימת האוכל.

ומשום מוחק [גיטין יט א] דכיון דמחק כתב הראשון שוב הוי כתב מחודש. וראי' זו דחאה הראב"ה כנ"ל. אבל מההוא דחחולץ דלא מוכח דמבטל לצלי ראשונה אף דהוי בישול מ"מ פטור כיון דאף קודם לכן היתה מבושלת דצלי חשוב בישול לענין שבת ולא חידש מלאכה כלל. כן יש לומר לדעת הראב"ה. ומ"מ להרי' אליעזר ממיץ אתי שפיר טפי, עכ"ל. ואיכא למימר, דהאגלי טל מדגיש לשיטתיה דגדרא דמלאכת בישול הוי כפי חידוש מלאכה וחשיבותא, והכא לית ביה חשיבותא, שלא כמ"ש בדברי ה"ט"ז.

י ועיין עוד באגלי טל (ביאורים מלאכת האופה ס"ק טו אות ה) דתירץ דעת הראב"ה (כמ"ש האגור דשרי אפילו באפייה בתר בישול) למאי דכתיב ביבמות (מ.), וז"ל, ולפענ"ד נראה ליישב קצת לדעת הראב"ה דנהי דבישול אחר צלי ואפי' שמה בישול מ"מ לא נקרא שעשה מלאכה כיון שאף קודם שחזר ובישלו הי' חשוב הצלי בישול לענין שבת ולא חידש מלאכה כלל. בשלמא מההיא דצלאו ואח"כ בישלו בפסח דמוכח דבישול מבטל הצלי וכיון דעדו אין שם צלי עליו ונתבטל ממלאכתו הראשונה והוא מלאכה מחדש דומה למעביר דיו ע"ג סקרא דחייב משום כותב